

Cauza Smolorz c. Poloniei

Cererea nr. 17446/07

Condamnarea unui jurnalist pentru că a criticat un arhitect din era comunistă i-a încălcat libertatea de exprimare

Curtea a constatat încălcarea articolului 10 (libertatea de exprimare). Cauza vizează un jurnalist care a publicat un articol foarte critic la adresa unei arhitecturi din era comunistă aflată în orașul Katowice în Polonia. El a fost sancționat penal pentru că a lezată reputația unuia din arhitecții numiți în articol.

Curtea a statuat că dl Smolorz și oponentul său sunt persoane publice care s-au angajat într-o dezbatere publică legată de un subiect care poate fi descris ca fiind „istoric”. Curtea a constatat că instanțele de judecată poloneze au fost rigide și nu au acordat suficientă importanță contextului și naturii articolului disputat. De asemenea, ea a reiterat faptul că sarcasmul și ironia sunt perfect compatibile cu libertatea de exprimare a jurnaliștilor.

Faptele principale

Reclamantul, Michal Smolorz, este cetățean al Poloniei, născut în 1955. El locuiește în Katowice (Polonia). El este jurnalist, autor al unei rubrici săptămânale în ediția regională a cotidianului *Gazeta Wyborcza*.

La 28 mai 2004, el a scris un articol intitulat „*Arhitectul și maestrul auto-satisfacției*” pe tema unor clădiri construite în perioada comunistă în Katowice după proiectul lui Jurand Jarecki și a altor arhitecți. Articolul a fost scris în replică la remarcile dlui Jarecki consemnate într-un interviu cu o săptămână mai devreme în același ziar, interviu intitulat „*Bucuria demolării*”.

Dl Smolorz a criticat dur stilul arhitectural în cauză și anume clădirile care ar fi trebuit să fie simbol al modernismului, dar care chiar și la vremea construcției au adus plăcere doar arhitecților și „aparaturii administrative al partidului comunist”. El a subliniat efectele stricătioase ale timpului asupra acestor clădiri, precum și „urâtenia” și „estetica dominant bolșevică”. Reclamantul și-a exprimat regretul pentru distrugerea moștenirii Silesian, menționând demolarea arhitecturii moderniste și a altor clădiri valoroase care au fost înlocuite cu edificii urâte.

În iulie 2004, dl Jarecki, care a fost vizat expres în articolul disputat, a depus o acțiune pentru apărarea reputației împotriva dlui Smolorz.

Dl Smolorz a susținut în apărarea sa că, în calitate de persoană publică, adversarul său ar fi trebuit să fie tolerant și să accepte critica la adresa muncii sale, care este de natură publică. El a subliniat faptul că opinia lui a făcut parte dintr-o discuție începută în anul 2002 de către cititorii ziarului *Gazeta Wyborcza* și de către utilizatorii de internet în privința efectelor pe care îl are planificarea urbană asupra aspectului exterior al orașului. El a susținut că locuitorii orașului au o opinie foarte negativă în privința aspectului orașului.

La 15 iulie 2005, Judecătoria Katowice a dispus ca dl Smolorz să publice scuze în adresa dlui Jarecki în ziarul la care lucra și să-i restituie cheltuielile de judecată.

Instanța de judecată a constatat că articolul, care a fost scris pe un ton batjocoritor și ironic, i-a lezată onoarea și buna reputație a dlui Jarecki în calitate de arhitect. Ea a statuat că articolul a luat

în răs contribuția arhitectului la aspectul orașului Katowice, deși influența sa a fost recunoscută și apreciată. Instanța de judecată a constatat că dl Smolorz a depășit limita criticii legitime și că impresia pe care a lăsat-o articolul asupra sa a determinat-o să conchidă că acesta i-a lezat onoarea oponentului său.

Curtea de Apel a menținut hotărârea primei instanței la 22 martie 2006 și a subliniat că doar critica corectă și onestă, care se conformează regulilor care guvernează coexistența în societate, merită să fie protejată. Curtea Supremă a respins recursul reclamantului.

Plângerea

Reclamantul a invocat articolul 10 al Convenției, susținând că i-a fost încălcată libertatea de exprimare.

Decizia Curții

Articolul 10

Părțile nu a disputat faptul că a avut loc o ingerință în libertatea de exprimare a dlui Smolorz și nici faptul că ingerința a fost prevăzută de lege și că a urmărit un scop legitim de a proteja reputația altora. Curtea a examinat dacă ingerința a fost proporțională cu scopul său și necesară într-o societate democratică.

În primul rând, Curtea a menționat că articolul a fost publicat în contextul unor discuții și a unui schimb de opinii între cititorii ziarului și utilizatorii de internet, discuții care se refereau la aspectul orașului Katowice. Astfel încât subiectul era de interes public, iar libertatea de exprimare urma să fie interpretată în mod strict. În plus, articolul făcea parte din dezbaterile dintre dl Smolorz și oponentul său, iar clădirile vizate au fost proiectate de dl Jarecki în calitate de arhitect municipal, iar cei doi protagoniști erau persoane publice față de care limitele acceptabile ale criticii erau mai largi decât față de cetățenii simpli. De asemenea, Curtea a considerat că discuția în care cei doi au fost implicați se învârtea în jurul unui subiect care astăzi ar putea fi descris ca „istoric”.

În ceea ce privește natura remarcilor, Curtea a considerat că instanțele de judecată naționale au dovedit rigiditate și au apreciat insuficient contextul și natura articolului. Subiectul discutat era abstract și foarte subiectiv și nu era susceptibil de evaluare tangibilă și obiectivă. Curtea a considerat că obligarea dlui Smolorz de a demonstra veridicitatea declarațiilor sale este o sarcină irațională și imposibilă.

În ceea ce privește tonul articolului, Curtea a reiterat că presa, care are sarcina de a comenta chestiunile de interes public, are dreptul la un anumit grad de exagerare sau chiar de provocate. Utilizarea sarcasmului și a ironiei este perfect compatibilă cu exercițiul libertății de exprimare a jurnaliștilor. Curtea a notat că limbajul utilizat nu era nici vulgar nici excesiv, iar dl Smolorz nu i-a atacat calitățile personale ale oponentului său, ci doar anumite elemente ale aptitudinilor sale profesionale. Stilul și mijloacele de exprimare au corespuns naturii subiectului dezbătut în articol.

În cele din urmă, Curtea a notat că, deși penalitatea aplicată dlui Smolorz este minoră, ceea ce este cel mai important este că el a fost obligat să-și ceară scuze publice.

Prin urmare, Curtea a statuat că a avut loc încălcarea articolului 10 al Convenției.

Satisfacția echitabilă

Curtea a statuat că Polonia trebuie să-i plătească reclamantului 2000 de euro cu titlu de prejudiciu moral și 310 euro cu titlu de costuri și cheltuieli.